

Ferenczy Zoltán

Miért szükséges és lehetséges egyházunkban ma liturgikus megelevenedés?

1. Gyermekek alkalmai: gyermek-bibliakör, családi istentisztelet, gyermek-konferenciák. Fontos feladat a gyermekek bekapcsolása a gyülekezeti istentisztelet közösségébe. Erre történtek kísérletek. Ezeket közkinccsé lehetne tenni.

Egyre több gyülekezetben tartanak családi istentiszteletet. Mindenütt más formában. Segítségét jelentene a német, skandináv, amerikai mintára családi istentiszteleti rend kialakítása közös tapasztalatok alapján.

Tankönyveinkben nem található tanítás istentiszteleti életünkről, liturgikus rendjeinkről. Ezt pótolni lehetne. Erre épülhetne fel a gyülekezeti tagok liturgikus ismerete. A liturgikus reformot katechetikai reform követhetné.

2. Konfirmációi oktatás. Nagyobb gondot kellene fordítani az első úrvacsora vételére történő előkészítésre, istentiszteleti elemeinknek alapos megismeretetésére. Ez az út vezethetne a keresztyén élet gyakorlásához.

3. A MEVISZ kiadványaiban ifjúsági liturgikus rendek jelentek meg. E próbálkozások mutatják, hogy az ifjúság vezetői fontosnak tartják liturgikus életünk gazdagítását. Nagy feladat: az ifjúság bekapcsolása a gyülekezeti liturgiába. Liturgikus rendjeink erre lehetőséget adnak. A liturgikus szolgálat útja vezetne oda, hogy ifjúságunk átélje, magáénak vallja a gyülekezet liturgikus közösségét.

4. Énekeskönyvünk liturgikus anyaga bő választási lehetőséget kínál fel istentiszteleti rendekben és a liturgikus elemek kiválasztásában. Részletes vizsgálódással meg lehetne állapítani, hogy a gyülekezetek mennyiben éltek a választási lehetőségekkel. A liturgikus élet megelevenítését szolgálná annak megállapítása, hogy gazdagodás történt-e vagy csak őrizzük a meglevő formákat.

5. Világos egyházunk tanítása az Ige és a szentségek egységéről. A világban hiányzik ez a kettősség. A rádióban és a TV-ben közvetített istentiszteleteken csak igeliturgia szólal meg. A gyülekezeti istentiszteletek többségében igehirdetés hangzik a szentség kiszolgáltatása nélkül.

A rádiós, TV-s istentiszteletek tapasztalatainak összegyűjtése és összegzése egyik feladata lehetne a liturgikus reformnak. Nemesgyszer látható a képernyőn a szomorú kép: vannak, akik némán ülnek a padokban. Előttük a becsukott énekeskönyv. A Hitvallás és a Mi Atyánk alig hallható a gyülekezet ajkán. Ezekon kívül sok minden más is van, amin érdemes lenne elgondolkodni.

6. Az ébredés nyomán egyházunkban nőtt az úrvacsora jelentősége. Ennek érzékelhető eredménye az úrvacsorai alkalmak és az úrvacsorázók számának növekedése. A következő lépés lehetne az úrvacsorai élet belső gazdagítása. Hangsúlyossá lehetne az úrvacsora örvendő jellege, a mennyei közösségre mutatása, mint ez a prefációban ősidők óta élménye volt Isten megváltott népének.

7. Gyülekezetünkben az evangélium hirdetése, a közösség ápolása különböző csoportokban történik: bibliaóra, imaóra, szeretetvendégség, hangverseny, diakóniai-kórházlátogató csoportok összejövetele, énekkar, zenekar, cserkész-foglalkozás. Ezekben az alkalmakon közösségi élmény alakulhat ki, de hiányzik a gyülekezeti élmény. Fontos a kis közösségek, csoportok kialakítása, de ezek nem élhetnek egymástól függetlenül!

Minden istentiszteleti hirdetésben elhangzik hívogató a különböző közösségi alkalmakra. Ennek fordítottjára is szükség van! A kis közösségekben életet az istentiszteleten történő részvételre kell rendszeresen buzdítani. Az élő gyülekezet kialakulását munkálhatja a különböző csoportok tagjainak együttes részvétele az istentiszteleten. Részt vennének a gyülekezet úrvacsoravételében. Felébredhetne az egymásért érzett felelősség. Ez feloldhatná a generációs különbségeket. Hozzájárulhatna ahhoz, hogy a gyülekezet lelki családdá alakuljon.

8. Egyházunk gyakorlatában élesen elkülönültek a gyülekezeti, ifjúsági és ébredési énekek. Ezen a területen is lépni kellene. Mind a református, mind a római katolikus egyházban kísérletek történtek az egységes gyülekezeti éneklés kialakítására.

Elgondolkoztató tény az, hogy amíg énekeskönyvünk kiadása után egyetlen gyülekezeti, ébredési ének nem jelent meg, addig az ifjúsági énekfűzetek egymás után látnak napvilágot. Gyorsan el is fogytak. Jelzés ez arról, hogy ifjúságunkban él az éneklés utáni vágy.

A mennyei gyülekezetben egyfajta ének hangzik majd. A megváltottak új éneke. Az egyház egyik feladata Krisztus zárandokait előkészíteni a mennyei kórusban történő megszólalásra.

9. Nem folyik köztünk párbeszéd a liturgia kérdésében. Hiányosak az ismereteink a hazai egyházak és a külföldi testvéregyházak próbálkozásairól. Elkészült a svéd egyház új istentiszteleti rendje. A finneké és a németeké most készül. Nincs ismeretünk arról, hogy a teológián mit tanul a fiatal nemzedék a liturgikus életről.

10. Konferenciákon, evangélizációkon, gyülekezeti találkozókon, lelkipásztori munkaközösségi üléseken nincs liturgikus együttlét: reggeli, esti istentisztelet, közös imádkozás.

11. Liturgikus rendjeinkből hiányzik a csend. A csend, amelyben lehetőség adatik az egyéni imádkozásra. Többen, egymástól függetlenül felismerték a csend jelentőségét. A különböző liturgikus elemek elé vagy utánuk csendet iktattak be az istentiszteleti rendbe. Kívánatos lenne a különböző próbálkozások megismerése, a lelkészek figyelmének felhívása a csend fontosságára.

12. Több szlovák eredetű gyülekezetünk a liturgikus rendet a szlovák liturgia elemével, a lépcsőimádsággal gazdagította, amit a lelkész és a gyülekezet együtt énekel. Át lehetne tekinteni azt is, hogy a német eredetű gyülekezetek megőriztek-e valamit a német liturgiából.

13. A liturgikus rend bevezetése óta eltelt idő lehetőséget ad liturgikus gyakorlatunk felmérésére, külföldi és hazai példák nyomán rendünk gazdagítására.

A liturgia egymástól elválaszthatatlan két alappillére az állandóság és a változatosság. Érték az, hogy a rendek imádságait a gyülekezet együtt imádkozza a lelkésszel, mert olyan sokszor hallotta már. A megszokással, állandósággal együttjárhat az is, hogy az imádkozó nem figyel a tartalomra, mert fejből ismeri a szöveget. Ezért kellene a liturgikus imádság-anyagot bővíteni, frissíteni. A rendekben megszólaló igék szövegeit is gazdagítani lehetne.

14. Az elmúlt évtizedekben Isten gondoskodott arról, hogy többekben felismerés ébredt: a keresztyén életben igen nagy jelentősége van a közös imádkozásnak, az Örökkévaló előtti megállásnak. Próbálkozások születtek liturgikus rendünk gazdagítására. Ezek a próbálkozások megmaradtak a gyülekezeten belül. Elérkezett az ideje annak, hogy közkinccsé legyenek a különböző szándékok és gyakorlatok. Kiderülhetne, hogy mi volt eredményes és min kellene változtatni, a jót jobbra cserélni. A finn és német liturgikus rendek kialakításának egyik alapelve ez.

15. Elszíntelenedett köztünk Isten imádása, a mennyei liturgiára történő felkészülés. A liturgikus élet megelevenítésének egyik indítéka lehet: gazdagabb, elevenebb imádságos élethez vezetni egyházunk népét.

Miből áll a lutheránus megújulás?

Örvendezés Isten Igéjében,
bűneink megvallása,
a Szentlélek megtisztító erejének elfogadása, Jézus dicsérete,
az Atyaisten magasztalása,
megerősödés a hitben.

Luther szava:

„A mi kedves Urunk,
aki a Zsoltárok és a Miatyánk imádkozására tanított meg,
ajándékozzon meg bennünket a kegyelem és az imádság Lelkével,
hogy jókedvvel és komoly hittel,
helyesen és szüntelenül imádkozzunk,
mert erre van szükségünk.
Így parancsolta
és el is várja tőlünk.
Legyen néki dicséret,
dicsőség és hálaadás. Ámen”